

© JO GENNEZ

DE NOODZAAK VAN PREVENTIE

Landbouw is en blijft een gevaarlijke sector. Ook op Europees niveau staat hij bovenaan de lijst met het aantal arbeidsongevallen met werknemers. Het aantal ongevallen wordt bovendien zwaar onderschat. Veel ongevallen op de zelfstandige bedrijven worden immers niet aangegeven en komen niet in de statistieken terecht.

— Robin De Sutter, ILVO-PreventAgri

Ook de Vlaamse land- en tuinbouwsector scoort hoog in de ongevalstatistieken. De meeste ongevallen zijn te wijten aan valpartijen met of zonder niveauverschil. De meeste dodelijke ongevallen zijn het gevolg van verplettering, meegesleurd worden door bewegende delen, verstikking en verdrinking. In de overgrote meerderheid van de ongevallen is het slachtoffer de bedrijfsleider zelf. In de andere gevallen is het slachtoffer een direct familielid, zoals een kind of een nog op het bedrijf meehelpende ouder. Ook de werknemers blijven niet gespaard van arbeidsongevallen.

Ongevallen kunnen ernstige gevolgen hebben. Niet alleen leiden ze tot persoonlijk leed en directe kosten, zoals ziekenhuiskosten, maar ze hebben ook een impact op de bedrijfseconomische situatie. Een landbouwer die tijdelijk werkonbekwaam is, moet iemand inhuren om het bedrijf draaiende te houden. Gezien deze vervanger niet vertrouwd is

met de gang van zaken op het bedrijf zal hij zich moeten inwerken. Hierdoor zal zijn rendement lager liggen. Indien de ernst van de verwondingen groter is, kan het zijn dat het bedrijf overgelaten moet

.....
Er schuilt een groot risico in bedrijfsblindheid.
.....

worden. Naast een directe kost en een rendementsverlies zal dit eveneens een psychologische weerslag hebben, zowel op de landbouwer als op zijn omgeving. Land- en tuinbouwers behoren om verschillende redenen tot een risicogroep. Zo werken ze vaak, zonder dat ze zich daar zelf van bewust zijn, in een onveilige omgeving. Werken met onberekenbare dieren, grote en complexe machines met riemen, kettingen en aftak-

assen en potentieel gevaarlijke locaties zoals hoozolders en mestkelders zijn maar enkele van de vele factoren die een invloed kunnen hebben op de risico's op een ongeval. Maar er kunnen ook problemen optreden op langere termijn. Zo kan langdurige blootstelling aan stof bijvoorbeeld leiden tot heel wat gezondheidsklachten.

Daarom is het van het grootste belang dat de sector zich bewust is van de noodzaak van preventiemaatregelen om ongevallen en gezondheidsrisico's in de toekomst te verminderen. Dit kan onder meer door bewustwording van de gevaren en risico's. In dit dossier gaan we dan ook dieper in op elk van de genoemde problemen en trachten we bedrijfsblindheid te doorbreken. In bedrijfsblindheid, dat veroorzaakt wordt door dag in dag uit dezelfde terugkerende taken met een grote routine uit te voeren, schuilt immers een groot risico dat gevaarsituaties niet meer als dusdanig ervaren en herkend worden. ■

OVER NIVEAUVerschillen EN LADDERS

Heel wat ongevallen in de land- en tuinbouwsector zijn te wijten aan valpartijen: één dodelijk ongeval op 3 kan toegeschreven worden aan een val. Afscherming, signalisatie en een juist laddergebruik kunnen dat aantal fel verminderen. – Robin De Sutter,

ILVO-PreventAgri

De term valpartijen omvat vallen met hoogteverschil, vallen zonder hoogteverschil en verwondingen door vallende voorwerpen. In dit artikel richten we ons op valpartijen met een hoogteverschil. We bespreken verschillende situaties en stellen eenvoudige maatregelen voor om dergelijke ongevallen te vermijden. Veel valpartijen met een niveauverschil kunnen worden vermeden door een gepaste collectieve afscherming te voorzien. Indien dit gezien de omstandigheden niet mogelijk is, kan men personen waarschuwen voor gevaar door middel van signalisatie. Weet dat signalisatie de laatste stap is in de preventiehiërarchie. Enkel wanneer alle andere acties onhaalbaar blijken, kan men gebruik maken van pictogrammen, linten en markeringen.

.....

Een zolder zonder balustrade is het gevaar zoeken.

.....

Vallen van een hoger gelegen niveau

Op veel bedrijven zijn er opslagzolders boven de stalruimte of atelier om hooi, stro en andere voorraden of zelfs machines op te slaan. Bij het opstaan of aanspreken van de voorraden bestaat het risico op vallen bij het beklimmen van de ladder. Ook kan men over de rand vallen of door toegangsopeningen in de zoldervloer. Valpartijen naar het lager gelegen gedeelte kunnen vermeden worden door het installeren van een vaste balustrade, maar in vele gevallen zal een wegneem-

bare balustrade meer aangewezen zijn.

Een vaste of wegneembare balustrade bestaat idealiter uit 2 horizontale balken; één op 1 m en één op 50 cm. Als er op de zolder ook kleine voorwerpen of materialen aanwezig zijn, is het ook aangewezen een plint te voorzien.

Zorg ervoor dat het tijdelijk verwijderen en terugplaatsen van (een deel van) de balustrade eenvoudig kan gebeuren wanneer er materialen op de zolder gestapeld moeten worden of wanneer men de voorraad moet aanspreken. Plaats de balustrade na het werk direct terug. Alleen als deze handeling eenvoudig en snel kan gebeuren, zal de procedure volgehouden worden. Let er eveneens op dat toegangsopeningen in de zoldervloer steeds gesloten of afgedekt zijn.

Veilig met ladders

Ladders worden frequent gebruikt om werkzaamheden op hoogte uit te voeren. Wettelijk gezien mogen ladders enkel worden gebruikt om een hoogteverschil te overbruggen en mag men er geen langdurende of wederkerende arbeid op uitvoeren. Om dergelijke werkzaamheden uit te voeren bestaan er veiligere, stabilere en meer ergonomische hulpmiddelen zoals rolstellingen.

Door enkele preventiemaatregelen in acht te nemen bij het gebruik van een ladder kunnen heel wat ongevallen worden vermeden. Naast een stabiele plaatsing van een ladder met antislipvoeten, of met pinnen in geval van een zachte bodem, is een ladderhaak aangewezen op plaatsen waar frequent een ladder wordt gebruikt. Dergelijke haken zijn verkrijgbaar in de handel, maar kan je ook zelf maken. Bij elk gebruik van een ladder moet deze minimaal 1 m uitsteken

© ROBIN DE SUTTER

Een volledig gesloten balustrade met zelfsluitende toegangspoort. Valpartijen van op deze zolder worden praktisch onmogelijk.

boven het te bereiken oppervlak om een veilige toegang te verzekeren. De ideale opstellingshoek is 75 graden. De hoek kan je controleren door met je gezicht naar de ladder te staan, met je tippen tegen de onderkant van de ladder. Als je met gestrekte armen de sport op

niet wanneer je nog maar enkele sporten moet afdalen. Verplaats geen uitgeschoven ladder, breng ze eerst terug tot haar kleinste lengte. Plaats bij het ineenschuiven van een uitschuifbare ladder je handen opzij van de bomen zodat ze buiten het bereik van het

© ROBIN DE SUTTER

© ROBIN DE SUTTER

- 1 Ladderhaken, ook zelfgemaakte, verhinderen dat de ladder kan wegschuiven.
- 2 Een opslagzolder zonder balustrade.

schouderhoogte kan vastnemen, staat de ladder in de juiste hoek. Volgens de wetgeving mag er enkel een ladder worden gebruikt als er een veilige steun en houvast aanwezig zijn. Het dragen van lasten op een ladder is beperkt tot lichte lasten en mag een veilige houvast niet belemmeren. Een ladder mag nooit door meer dan één persoon tegelijk worden beklommen. Bij het beklimmen en afdalen houd je de sporten vast, niet de ladderbomen. De ene hand mag je pas loslaten wanneer de andere al de volgende sport vastgrijpt. Spring nooit van een ladder, zelfs

neerglijdende deel blijven. Ladders moeten regelmatig worden nagekeken. Geef alle ladders een nummer en houd de gegevens ervan bij (aankoopjaar, herstellingen ...). Een defecte ladder moet je onmiddellijk wegdoen. Berg ladders na gebruik veilig op. Hang ze bij voorkeur horizontaal op manshoogte. Zo kan niemand erop klimmen en zijn ze toch gemakkelijk bereikbaar voor gebruik. Als er niet voldoende plaats is om de ladders horizontaal aan een muur op te hangen, hang ze dan verticaal aan haken op. ■

Tractoren en andere landbouwmachines maken de werkzaamheden op land- en tuinbouwbedrijven eenvoudiger. Ondanks de doorgedreven evoluties van deze machines qua prestaties en de kwaliteit van de afgeleverde producten, gebeurt de krachtoverbrenging van de motor naar de bewegende delen nog steeds vaak via een aftakas, en via riemen en kettingen. De meeste land- en tuinbouwers kennen de gevaren van draaiende onderdelen van machines, maar er gebeuren nog steeds heel wat ongevallen met ernstige verwondingen tot gevolg en zelfs met dodelijke afloop. Studies en ervaringen uit de praktijk leren ons dat er op het terrein nog heel wat beschermkappen van aftakassen, riemen en kettingen ernstige gebreken vertonen of zelfs volledig afwezig zijn. Een belangrijke oorzaak hiervan is een verkeerd gebruik en de gevoeligheid van de beschermkappen voor slijtage.

Risico's bij het werken met machines

Een veilige machine die enkel wordt gebruikt om de werkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in de gebruikshandleiding, zal onder normale omstandigheden zelden aanleiding geven tot ongevallen. De kans op ongevallen neemt echter toe bij afwijkende omstandigheden, technische storingen, menselijke fouten of een onveilige omgeving.

Technische storing Constructeurs en fabrikanten worden wettelijk verplicht om machines af te leveren die voldoen aan strenge eisen inzake veiligheid en gezondheid. Dergelijke machines zijn visueel herkenbaar door de aangebrachte CE-markering. Dit is geen kwaliteitslabel, maar garandeert dat het toestel veilig is als het volgens de voorschriften wordt gebruikt. Deze markering sluit echter niet uit dat er technische storingen kunnen optreden. Onderdelen kunnen door trillingen loskomen, er kunnen machineonderdelen afbreken en weggeslingerd worden ... Daarom zijn een aantoonbare periodieke keuring, controle of nazicht noodzakelijk.

Werkomgeving Verschillende omgevingsfactoren beïnvloeden de kans op ongevallen. Een oneffen of onstabiele ondergrond, een donkere werkplaats of elektrische gereedschappen in de buurt van water maken veilig werken praktisch onmogelijk. Gezien heel wat land- en tuinbouwactiviteiten buiten plaatsvinden, in slechte en natte weersomstandig-

OPGELET MET BEWEGENDE DELEN VAN MACHINES

Draaiende en bewegende onderdelen van machines kunnen de gebruiker vastgrijpen, meesleuren of verpletteren. Om dat te vermijden moeten deze onderdelen goed worden afgeschermd en is constante waakzaamheid geboden in alle omstandigheden. Kies altijd voor de veiligste weg. – Robin De Sutter, ILVO-PreventAgri

heden, is ook hier de nodige aandacht vereist. Op de openbare weg gelden bovendien nog een aantal bijkomende verplichtingen. Tractoren en andere machines en voertuigen moeten steeds uitgerust zijn met de nodige signalisatie. Deze moeten ook steeds goed zichtbaar zijn en dus vrij van modder of andere substanties. Dit is ook het geval voor ruiten en spiegels, zodat je niet alleen gezien wordt door de andere weggebruikers, maar dat jij ook steeds een goed beeld hebt van de situatie op de weg.

Menselijke fouten Onder 'normale' omstandigheden gebeuren er heel weinig ongevallen. De kans op ongevallen is veel groter wanneer er tijdsdruk is (de oogst

.....

Neem je tijd en concentreer je als je aan een haperende machine werkt.

.....

moet binnen en er komt regen aan), wanneer er storingen of verstoppingen optreden (snel even deze verstopping losmaken met voet of hand) of wanneer men afgeleid of oververmoeid is. Houd er steeds rekening mee dat wanneer een machine niet volledig uitgeschakeld is, deze onmiddellijk terug kan opstarten nadat de verstopping is

verholpen. In een fractie van een seconde kan deze onverwachte opstart een voet of hand meesleuren. De motivatie om veilig te werken is dus een bepalende factor in de preventie van ongevallen. Laat je daarom nooit leiden door tijdsdruk, verstrooidheid of haast aangezien je in dergelijke omstandigheden dikwijls voor de snelste, maar vaak ook meest risicovolle werkwijze kiest. Ga steeds voor de veilige weg: schakel de motor uit, zet de stroomvoorziening af, zet de handrem op ... Deze houding in combinatie met de nodige opleiding, veiligheidsinstructiekaarten, de gepaste veiligheidskledij en passend gereedschap kunnen heel wat leed vermijden.

© ROBIN DE SUTTER

Een defecte of ontbrekende aftakasbescherming is levensgevaarlijk.

Veilig werken in de buurt van draaiende onderdelen

Draaiende en bewegende onderdelen van machines kunnen de gebruiker vastgrijpen, meesleuren of verpletteren. Ook ledematen kunnen verbrijzeld, gekneld of afgerukt worden. Daarom is een degelijke afscherming onontbeerlijk. Zoals eerder gesteld zullen de afschermkappen steeds aanwezig zijn bij aankoop van een nieuwe machine, maar na verloop van tijd kan slijtage optreden. Bij beschadiging is een onmiddellijke herstelling of vervanging aangewezen, maar in de praktijk gebeurt dit zelden. Gezien heel wat landbouwmachines ontworpen zijn om landbouwgewassen te oogsten, te verwerken of te transporteren, is een volledige afscherming van gevaarlijke delen onmogelijk, denk maar aan de snijkop van de spuitkooelgsmachine. In dergelijke gevallen is voldoende afstand houden en een goede communicatie (tussen bestuurder en helpers) onontbeerlijk om ongevallen te vermijden.

Aftakas: gevaren en preventiemaatregelen

Gezien de draaisnelheid en de kracht van de aftakas moet deze wettelijk aan verscheidene eisen voldoen. Hij moet het draaiende deel passend afschermen (minimaal langs de bovenzijde en zijkanalen, maar liefst geheel omvattend), onderhoud en gebruik moet kunnen gebeuren zonder de beschermkap te manipuleren, en de gebruikte materialen moeten weersbestendig en voldoende

sterk zijn. Wanneer de aftakasbescherming gemonteerd is, mag er geen enkele opening zijn die groter is dan 8 mm diameter. Dit alles moet ervoor zorgen dat de kans om gegrepen te worden door een draaiende aftakas tot een minimum wordt herleid. Toch moet men steeds vermijden in de buurt te komen van de draaiende as, zelfs al is deze beschermd. Nauwsluitende kledij dragen is essentieel. Sjaals, sieraden en lange haren horen niet thuis in de buurt van de aftakas. Onthoud dat een lint, dat gegrepen

wordt door de kop van de aftakas die draait aan 1000 toeren/minuut, gemakkelijk aan 5 m per seconde oprolt. Een mooie test om visueel aan te geven hoe snel het gaat, maar houd er rekening mee dat een draaiende aftakas geen onderscheid maakt tussen een lint en een sjaal. Houd ook rekening met de uitlooptijd van sommige machines na de uitschakeling van de aftakas. Hieraan besteden de fabrikanten steeds meer aandacht: veel nieuwe machines staan door een ingebouwde afremming volledig stil na 8 of 10 seconden; dat komt overeen met de tijd die de bestuurder nodig heeft om de cabine te verlaten.

Andere bewegende delen

Ook alle andere bewegende delen moeten voorzien zijn van een doeltreffende afscherming. Als algemene regel geldt hier eveneens: geen openingen groter dan een pink in de buurt van de draaiende onderdelen. Andere aandachtspunten zijn: houd de kappen in goede staat en plaats deze onmiddellijk terug na elk onderhoud; houd zelfs met beschermkappen voldoende afstand tot de bewegende delen; zorg voor signalisatie voor en communicatie met andere personen; schakel de tractor of machine uit en wacht op volledige stilstand van de bewegende delen vooraleer de beschermkappen te verwijderen of de onderdelen te smeren. ■

HOE DE LEVENSDUUR VAN DE KAP VAN DE AFTAKAS VERLENGEN?

- Voorkom het meedraaien van de kap van de aftakas door steeds aan beide zijden de kettingen te bevestigen. Een draaiende kap kan nooit dezelfde bescherming bieden als een vastgemaakte kap. Zorg voor een goede smering van de lagers tussen de aftakas en de bescherming, zodat overmatige slijtage van de kap vermeden wordt;
- Draai niet te scherp af met een getrokken voertuig, aangezien de kap hierdoor gemakkelijk beschadigd wordt. Ook het te hoog heffen van een gedragen machine kan de aftakasbescherming beschadigen;
- Schakel de aftakas steeds in neutraal voor het achteruitrijden. Een werktuig kan immers ernstig worden beschadigd wanneer de draairichting van het mechanisme plots verandert, zeker wanneer er vliegwielen aanwezig zijn;
- Hang de aftakas op na afkoppeling van de machine met behulp van de steun of ketting, zodat vroegtijdige slijtage geen kans krijgt;
- Doe de aankoppeling van een machine aan de tractor bij voorkeur alleen. Enkel op deze manier kunnen ongevallen door een onbewuste bediening vermeden worden.

MEST- EN KUILGASSEN, VEEL GEVAARLIJKER DAN JE DENKT

De gevaren van mest- en kuilgassen worden zwaar onderschat. Wist je dat één ademteug al fataal kan zijn als het mest- of kuilgas in een hoge concentratie aanwezig is? – Sarah De Smet & Kelly Relaes, Varkensloket; Suzy Van Gansbeke & Tom Van den Bogaert, departement Landbouw en Visserij

Tijdens een studienamiddag gaf de Nederlandse specialiste Jetty Middelkoop praktische aanbevelingen om veilig om te gaan met de risico's van mest- en kuilgassen. "Het wordt bijzonder gevaarlijk als het niet meer stinkt." Hiermee verwees zij naar het giftige waterstofsulfidegas (H_2S), dat in hogere concentraties geurloos is omdat H_2S het geurvermogen verlamt. Het niet ruiken van een gas wil dus niet per definitie zeggen dat het gas niet aanwezig is.

Mix veilig

Het grootste gevaar voor het vrijkomen van mestgassen (H_2S , CO_2 , HCN , NH_3 en

NH_4) schuilt in het mixen en het verpompen van mest, het openen en het betreden van mestopslagen. Maar ook bij het lekken van brijvoeder in de mestput, het toevoegen van spuiwater aan de mest en het aanzuren van de mest is er kans op sterke gas- en schuimvorming. Vooral het giftige waterstofsulfide (H_2S) en het verstikkende koolstofdioxide (CO_2), beide zwaarder dan lucht, kunnen zich opstapelen in lager gelegen of minder geventileerde delen van de stal. Zelfs in open ruimtes, zoals een open mestsilo of mestcontainer, kunnen de gassen blijven hangen. Bij het mixen van de mest kunnen deze gassen in de stal rondcirculeren. Risicozones tijdens het mixen zijn de

overgangen van de dichte vloer naar de roosters, de ruimtes boven de roosters, de dode hoeken en de lager gelegen ruimtes (bijvoorbeeld de melkput).

.....
Er is altijd gevaar,
ook als je niets ruikt.
.....

Explosief

Daarnaast zijn bepaalde mestgassen (NH_3 , H_2S , HCN en NH_4) brandbaar en explosief. De hoofdoorzaak van ongevallen ligt bij werkzaamheden (slijpen en

lassen) in de stal waarbij vonken of hete stukjes kunnen vrijkomen. Het is belangrijk om tijdens deze werkzaamheden de roosters af te dekken om het contact met de mestgassen zo veel mogelijk te beperken.

Wat te doen bij incidenten?

Een ongeval is gauw gebeurd. Verwittig bij een incident meteen de hulpdiensten (bel 112). Schakel bij het mixen de mixer onmiddellijk uit. Ventileer maximaal en open alle mogelijke openingen. Zorg indien mogelijk voor de toevoer van zo veel mogelijk verse lucht via een (overdruk)ventilator(en) en compressor. Ga het slachtoffer niet achterna. Zorg dat de plaats van het ongeval goed bereikbaar is voor de hulpdiensten.

Kuilgassen

De risico's van schadelijke kuilgassen, die kunnen vrijkomen bij vergistingsprocessen in de voedersilo of -kuil, worden nog meer onderschat. Bij een maïs- of gras-kuil vormen CO₂ en nitreuze gassen (NO_x) het grootste gevaar. Deze gassen zijn zwaarder dan lucht, waardoor ze zich kunnen opstapelen in de lager gelegen delen rond de kuil. Het verstikkende CO₂-gas wordt al vanaf de start van het inkuilen gevormd en blijft steeds in de kuil aanwezig. Het bol staan van de plastic wijst op gasvorming, voornamelijk veroorzaakt door CO₂-gas.

NO_x-gassen worden eveneens direct na het inkuilen gevormd. De piekconcentratie wordt bereikt na 4 à 5 dagen; na een tweetal weken zijn deze gassen meestal verdwenen. De hoeveelheid NO_x-gassen varieert jaarlijks en is afhankelijk van de hoeveelheid stikstof in het ingekuilde gewas. Bij NO_x-gassen is er een rood-bruine damp zichtbaar en hangt er een prikkelende chloorachtige lucht. Rondom de kuil kunnen er dode, grijs verkleurde planten of oranje-bruin verkleurde maïs-resten aanwezig zijn. De aanwezigheid van dode wormen, insecten en muizen rondom de kuil kan wijzen op NO_x-gassen. Het zijn allemaal aanwijzingen voor gevaar die je niet mag negeren. ■

Meer informatie vind je op www.varkensloket.be

AANBEVELINGEN BIJ HET MIXEN VAN MEST

- Mix niet bij windstil weer of bij dreigend onweer;
- Mix niet tegen de wind in;
- Breng vóór het mixen indien mogelijk alle dieren naar buiten of zet ze boven de voeder gang;
- Zet de dode hoeken in de stal af. Doe een rookproef om dode hoeken te vinden. De locatie van de dode hoeken kan variëren naargelang de windrichting;
- Ventileer de stal maximaal en met de wind mee. Zuig verse lucht van buiten de stal aan met een overdrukventilator;
- Zet de interne ventilator bij het mixen niet hoger als de luchtinlaat niet voldoende groot is en daarvoor lucht vanuit de mestkelder wordt aangezogen;
- Mix de mest regelmatig. Zo zal de gasvrijstelling per mixbeurt beperkter zijn;
- Sta tijdens het mixen niet boven het mixgat of benedenwinds ervan. Vermijd de omgeving van de stal en het mixgat tijdens het mixen en het halfuur erna;
- Ga de persoon in nood niet zelf achterna. Enkel personen die voorzien zijn van onafhankelijke ademvoorziening (perslucht) mogen de ruimte betreden.

WERKZAAMHEDEN AAN DE MESTOPSLAG

Eigenlijk zijn werkzaamheden aan de mestopslag of -silo eerder werk voor een gespecialiseerd bedrijf. De vuistregel bij werkzaamheden is de mestopslag niet in te gaan. Enkel als de werkzaamheden vooraf zorgvuldig worden voorbereid en alle mogelijke beschermingsmaatregelen worden genomen is het veilig.

- Ga de mestopslag in principe niet in! Zelfs niet als deze werd gereinigd. Het is niet uitgesloten dat er nog gassen vrijkomen uit de poriën in de betonvloer of de wand;
- Gewoon kijken in de mestopslag kan levensgevaarlijk zijn: er kunnen zich mestgassen aan het mangat bevinden;
- Bespreek de werkprocedure vooraf met alle betrokkenen. Zorg dat ieder duidelijk zijn taak kent;
- Zet het werkgebied af en zorg ervoor dat niemand het gebied, waar het gas heen waait, kan betreden;
- Ventileer mestopslagen altijd goed vooraleer ze te betreden. Mechanisch ventileren is noodzakelijk omdat de zwaardere gassen (CO₂ en H₂S) blijven hangen als enkel de bovenzijde van de mestopslag wordt geopend. Ventileer steeds met de windrichting mee. Open alle openingen van de mestopslag;
- Meet de gasconcentraties (brandbaar gas, H₂S en O₂) in de mestopslag. Betreed de mestopslag niet als de concentratie brandbaar gas (onderste explosiegrens) hoger is dan 10%;
- Je kan alleen veilig de mestput betreden als je de werkzaamheden zorgvuldig plant en een wacht organiseert, en bovendien onafhankelijke adembescherming (perslucht), beschermende kleding, een veiligheidsharnas en takel draagt. Al het materiaal moet perfect in orde zijn en voer de werken uit met explosievrij gereedschap;
- De wacht houdt steeds toezicht en gaat nooit de mestopslag in. De wacht beschikt eveneens over onafhankelijke adembescherming. In het geval van incidenten waarschuwt hij de hulpdiensten;
- Voer de werkzaamheden rustig uit en let steeds goed op.

VEILIG OMGAAN MET RUNDEREN

Vanuit hun jarenlange praktijkervaring geven veehandelaars Stefan en Patrick De Backer een paar goede tips om veilig met runderen om te gaan. – Luc Van Dijck

Onze gesprekspartners, Stefan (48) en Patrick (47) De Backer van veetransport De Backer uit Rumst, zitten al van jongs af aan tussen de runderen. Iedere dag – of liever nacht – rijden zij erop uit, om dieren op te halen voor het slachthuis, om dieren van en naar de weide te brengen en om aangekocht fokvee te vervoeren.

“Met dieren kunnen omgaan, het is iets wat je hebt of niet hebt. Elke situatie is anders en onvoorstelbaar. Waar runderen en mensen in contact komen met elkaar, zijn ongevallen nooit uit te sluiten. In veel moderne stallen hoef je niet meer in de box of tussen de dieren te komen. We zijn altijd voorzichtig, gaan niet nonchalant de stal in en nemen steeds een stok mee. Je moet zelf ook rustig blijven. Een dier kan om het minste schrikken en dan wordt het agressief. Een rund kan je niet tegenhouden. Je moet je uit de voeten maken. Een stier werkt je tegen de grond of plet je tegen de muur. Het is aangeraden de

plots wegschieten en lopen je zo omver. Er is vandaag minder contact tussen mens en dier dan vroeger. Een rund dat je in een ongewone situatie brengt, krijgt schrik. Dat is het geval met koeien die van een verre weide komen. Spreek altijd tegen de dieren. Haal koeien altijd op in

Jaag de dieren in de gewenste richting. Span een touw of zet je tractor op een strategische plaats. Een goede truc is een nieuwe koe in de vangbox vast te zetten. De nieuwsgierige dieren komen op die nieuwe gast af. Het zal niet lang duren of ze staan bijeen waar je ze heb-

.....
Een bang dier is onvoorspelbaar en doet rare dingen.
.....

stal zo te organiseren dat de koeien bij de dekstier kunnen zonder menselijke tussenkomst, zeker bij Holsteinstieren. Een stier met een slecht karakter maar die goede kalveren geeft mag blijven. Dat verhoogt het gevaar. Op de koop toe geeft hij zijn slecht karakter door aan zijn kalveren. Ook vaarzen en jonge stieren gebruiken hun benige kop als wapen.”

Schuw

“Je kan een koe haar gedachten niet lezen. Een brave koe kan ook bang worden: ze spitst de oren, kijkt nerveus, steekt kop en staart omhoog, kapt met de poten, schiet weg als je nadert ... De meeste problemen ontstaan met schuwe dieren. Die lopen vaak op kop. Ze kunnen

Patrick De Backer: “Het is belangrijk dat je zelf altijd rustig blijft in de omgang met dieren. Roepen en tieren helpt niet.”

groep. Je moet attent zijn, het gevaar kennen en je voorzorgen nemen. Anders blijf je beter weg van dieren.”

Kudde- en territoriumgedrag

“Wij zullen nooit alleen een alleenstaande stier of schuwe koe uit de weide halen. Veel te risicovol. Het veiligst is dat je je kan beschermen, bijvoorbeeld door met een tractor de weide in te rijden. Houd een stier altijd goed in het zicht. Een stier zal zijn koeien verdedigen. Jaag eerst de koeien samen richting stier. Een groep koeien kan je moeilijk uit elkaar halen.

ben wil. Probleemdieren zijn moeilijk te bewegen om rechtstreeks van de stal op de vrachtwagen te stappen. In hun vertrouwde box zijn zij de baas. Breng de dieren eerst samen in de voeder gang of buiten (maak een gang tussen tractoren). Dan zijn ze ‘hun weg kwijt’ en lopen ze gemakkelijker richting vrachtwagen. Voldoende stro op de loopplank leggen helpt. Genoeg stro is een halfuur gewonnen.” ■

(FIJN) STOF TOT NADENKEN

Een stofmasker is vervelend, onpraktisch en warm. Vele argumenten worden aangehaald om geen stofmasker te dragen. Toch is een stofmasker in de stal noodzakelijk, zeker bij nauw contact met én een verhoogde activiteit van de dieren.

– Sarah De Smet, Varkensloket; Tim Ulen, ILVO & Robin De Sutter, ILVO-PreventAgri

Als varkenshouder word je in de stal dagelijks blootgesteld aan hoge stofconcentraties. Dit stof is onder meer afkomstig van voeder, mest en urine, huidcellen, haar en vloerbedekking (bijvoorbeeld stro). Stof leidt tot een verhoogd risico op ademhalingsaandoeningen. Het grootste gevaar schuilt in de niet-zichtbare stofdeeltjes die ruwweg 100 keer (PM10) tot meer dan 400 keer (PM4,25, PM2,5 en PM1) kleiner zijn dan een millimeter en diep worden ingeademd. Hoe kleiner de partikelgrootte van het stof, hoe dieper de stofdeeltjes binnendringen in de luchtwegen (PM10) en de longen (PM4,25). Nog kleinere deeltjes kunnen zelfs doordringen tot in de bloed- en lymfevaten.

Wat draagt stof met zich mee?

Naast de partikelgrootte hangt het effect op de gezondheid eveneens af van het soort stof. Zo is stof dat afkomstig is van mest meestal gevaarlijker dan voederstof. Stof, afkomstig van mest, kan delen van de celwand van bepaalde bacteriën (endotoxines) bevatten. Maar ook bacteriën, schimmels, virussen, gassen (ammoniak en waterstofsulfide), antibiotica en geur worden door stof doorheen de stal meegedragen. Doordat de bacteriën als het ware worden beschermd door het stof, kunnen ze langer overleven. Als je langdurig en regelmatig wordt blootgesteld aan stof, kan een soort overgevoeligheid en verminderde weerstand ervoor zorgen dat je luchtwegen gevoeliger worden voor infecties (zoals verkoudheden, longontstekingen en astma). Dit effect wordt nog versterkt door de gelijktijdige blootstelling aan stalgassen zoals ammoniak.

Voor varkens is de blootstelling aan stof en stalgassen ook nadelig. Een direct negatief effect op de productieresultaten, zoals een lagere dagelijkse groei, wordt echter niet steeds waargenomen. Onder-

zoekers zagen meer longletsels bij stijgende stofconcentraties (van PM10) en een mogelijke impact op het voorkomen van multifactoriële ademhalingsziekten bij vleesvarkens.

Draag een stofmasker op de piekmomenten

Metingen in Vlaamse vleesvarkensstallen tonen aan dat de fijnstofconcentraties in de stal vooral worden beïnvloed naar gelang het moment van de dag en de activiteit en de fase van de afmesting.

Afhankelijk van de activiteit van de varkens zijn er gedurende de dag piekmomenten (laag tijdens de nacht) voor de stofproductie. Hoewel de stofproductie hoger is naarmate de dieren langer in de stal verblijven, neemt deze naar het einde van de mestrondte opnieuw af omdat de dieren minder kunnen bewegen. Bij het manueel voederen van de varkens en het afnemen van bloed worden de hoogste stofconcentraties gemeten. Maar ook tijdens andere activiteiten, zoals het verplaatsen, wegen en vaccineren van

Het dragen van een stofmasker tijdens het voederen is aangewezen.

varkens, wordt stof geproduceerd, zij het in lagere concentraties. Zeker bij intensief en langdurig contact met actieve dieren is het gebruik van een stofmasker noodzakelijk.

Waarom voldoet een goed stofmasker?

Stofmaskers worden ingedeeld in 3 categorieën naargelang hun stofvangend vermogen (P1, P2 en P3). Hoe hoger de stofconcentratie en de schadelijkheid van het stof, hoe hoger het beschermingsniveau van de filter moet zijn. Voor stalwerk wordt minimaal een type P2-filter aanbevolen. Dit filtertype beschermt tegen inadembare stofdeeltjes die scha-

.....
Het stofvrij houden van stallen is belangrijk, voor jezelf en voor de dieren.
.....

delijk zijn op lange termijn. Het stofmasker moet comfortabel zitten en goed aansluiten zodat de inademing van ongezuiverde leklucht wordt voorkomen. Vraag deskundig advies. Je moet het masker elke halve dag én bij het stijgen van de weerstand vervangen. Houd er rekening mee dat een stofmasker je niet beschermt tegen inademing van toxische gassen en dampen.

Reduceer de stofbelasting

Nog beter is het om de stofbelasting in de stal structureel te verlagen. Tabel 1 geeft een aantal maatregelen en technieken weer met hun mogelijke stofreductie. Een aanpassing van het voedersysteem en de voedersamenstelling, een beperking van de hokbevuiling en een goede stalreiniging kunnen leiden tot een stofreductie in de stal tot ongeveer 40%. Technieken zoals (negatieve) ionisatie, de installatie van een olienippel in het hok en de luchtrecirculatie met elektrostatische filtratie verlaagden de PM10-stofconcentratie bij vleesvarkens. Een fotokatalytische oxidatietechniek en een behandeling met zuurstoffen verlaagden de stofconcentratie niet. Bij het slachten werden bij een verlaagde stofconcentratie minder longletsels gezien, maar verder onderzoek is noodzakelijk. De varkens groeiden niet beter bij verlaagde stofconcentraties. De

Tabel 1 Maatregelen en technieken die de blootstelling aan fijn stof (PM10) in varkensstallen kunnen verlagen - Bron: WUR

Maatregel of techniek	Mogelijke stofreductie
Aanpassingen aan het voeder	
Vetgehalte verhogen	10-30%
Keuze van de grondstoffen	10-20%
Coaten van pellets/brokken	10-20%
Aanpassingen aan het voedersysteem	
Brijvoeder in plaats van droogvoeder	10-20%
Bij droogvoeder: brok/pellets in plaats van meel	10-20%
Transport (sleepketting in plaats van vijzel)	10-20%
Voerbakken afdekken / systeem afsluiten	10-20%
Verminderen van valhoogte valpijp in voederbak	10-20%
Voorkomen van vermorsing (voerbakontwerp)	10-20%
Tweemaal daags voeren in plaats van onbeperkt	20-40%
Beperken van hokbevuiling / hokontwerp	20-40%
Aanpassen van het strooiselmanagement	10-70%
Toepassen van een goede stalreiniging	0-10%
Bevorderen van rustig diergedrag	10-30%
Aanbrengen van een oliefilm of waternevel	
Olienippel	Gemiddeld 62%
Handmatig besproeien van dieren	60-80%
Olieborstel / -roller in hok	30-50%
Oliefilm op (vloer)oppervlakken/ strooisel	50-90%
Water vernevelen/ relatieve vochtigheid verhogen	30-50%
Toepassen van een ionisatiesysteem	20-50%
Negatieve ionisatie - IC-ionIC	Gemiddeld 36%
Fotokatalytische oxidatie - RCI	Gemiddeld 0,1%
Behandeling met zuurstoffen (Airlife)	Gemiddeld 3,4%
Toepassen van interne luchtfiltratie	
Doeken-/slangen-/zakkenfilter	30-50%
Elektrostatische filter	10-50%
Luchtrecirculatie met elektrostatische filtratie (Flimmerfilter)	Gemiddeld 28%
Aanpassingen in de ventilatie/klimaat	
Luchtsnelheid verlagen	10-20%
Ventilatiefrequentie verhogen	20-40%
Frisse lucht langs werkgang leiden	20-40%
Consequent gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen	Tot > 99%

voederconversie lag iets hoger bij de eerste 3 reducerende technieken, wat mogelijk te verklaren is door een licht

verhoogde onderhoudsbehoefte door de hogere luchtstroming. ■

JE BESCHERMEN IS NOODZAKELIJK

Het is noodzakelijk om je goed tegen stalstof te beschermen om (op langere termijn) luchtwegproblemen te voorkomen. Het dragen van een passend stofmasker is zeker een must bij nauw contact met actieve varkens. Daarnaast kan je maatregelen en technieken toepassen om de stofbelasting te verminderen.

HOE VEILIG IS JOUW TUINBOUWBEDRIJF?

Het aantal arbeidsongevallen in de tuinbouwsector moet naar omlaag. Daar wil het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' toe bijdragen door bewustmaking, aandacht voor machineveiligheid en een veiligheidsbeleid op onze tuinbouwbedrijven. – *Carla Siongers, tuinbouwconsulent Boerenbond*

Door het grote aantal tewerkgestelden in de tuinbouwsector – bedrijfsleiders, familie, seizoenarbeiders, vaste arbeiders ... – is het aantal ongevallen in absolute cijfers in deze sector het grootst. Het ADLO-project 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' streeft naar een grotere veiligheid en een vermindering van het aantal ongevallen voor alle medewerkers. Het project wordt uitgevoerd door Boerenbond, Idewe en het ILVO en wordt gesteund door de Vlaamse overheid. Het onderzoek rust op 3 pijlers: sensibilisering, veilig omgaan met machines en de integratie van een arbeidsveiligheidsbeleid in de bedrijfsvoering.

De tuinbouwers zijn zo vertrouwd met hun machines dat ze de risico's niet meer zien. En dan worden machines pas gevaarlijk!

.....
Veiligheid is vooral een kwestie van er aandacht voor hebben.
.....

Campagnemateriaal

Het is belangrijk dat de sector zich bewust is van de noodzaak van een veiligheidsbeleid. Dit demoproject vormt de geknipte aanleiding om de problematiek via allerlei artikels in de vakbladen aan te brengen. Ook de website van Boerenbond besteedt ruim aandacht aan de problematiek van veiligheid in de tuinbouw. Deze informatie- en sensibiliseringscampagne wordt verder aangevuld met 'Tips van de maand' en ondersteunend materiaal. Eveneens een mooi project zijn de filmpjes die de bedrijven toelaten om allerlei risico's duidelijk te maken aan anderstalige werknemers. Ook pictogrammen kunnen de taalbarrière overschrijden. Via demo-activitei-

ten zal het materiaal worden voorgesteld.

Niet blind zijn voor gevaren

Meer dan 40% van alle dodelijke ongevallen op land- en tuinbouwbedrijven hebben te maken met het gebruik van machines. Daarom gaat er veel aandacht naar dit aspect. De module arbeidsmiddelen (machineveiligheid) wordt als eerste uitgewerkt. Startpunt is de inventarisatie van risico's en, hieraan gekoppeld, het vastleggen van prioriteiten. Concreet worden indienstellingsverslagen, conformiteitsonderzoeken en instructiekaarten opgesteld voor de typische machines. Het is noodzakelijk de bestaande arbeidsmiddelen beter te beheersen, te controleren en te onderhouden. Zij moeten ook correct worden gebruikt en eventueel aangepast waar nodig om aan de veiligheidseisen te

voldoen. Tuinbouwers zijn vaak zo vertrouwd met deze machines dat ze de risico's niet meer zien. Een preventieadviseur kan hen wijzen op de gevaren en hen informeren over technische kwesties zoals de goede staat van de afschermingen, de noodstop en andere beveiligingen.

Mijn bedrijf

De derde pijler is de uitwerking van een beheersysteem voor 'Preventie en bescherming op het werk' op maat van de tuinbouwbedrijven. Zo een beheersysteem moet de drempel verlagen om arbeidsveiligheid in de bedrijfsvoering te integreren. Omdat het beheersysteem uitgebreid wordt met een zelfscan, kan de tuinbouwer zich een duidelijk beeld vormen van de toestand op zijn eigen bedrijf en kan hij aan zijn situatie aangepaste maatregelen nemen. ■

© CHRISTIEN MIROIR

© CHRISTIEN MIROIR

© PATRICK MEULMEESTER

© CARLA SINGERS

ARBEIDSVEILIGHEID IN BEELD

Arbeidsveiligheid voor alles! Filmpjes tonen hoe je veilig werkt en welke gevaarsituaties je moet vermijden. Deze filmpjes kunnen bedrijven presenteren bij het onthaal van nieuwe werknemers. – *Christien Miroir, tuinbouwconsulent Boerenbond*

Als je werkt met personeel is een goed veiligheidsbeleid cruciaal. Een van de basisprincipes is het geven van goede instructies aan (nieuwe) medewerkers. Aangezien er veel verschillende werken op onze tuinbouwbedrijven is het niet altijd eenvoudig om de medewerkers duidelijk uit te leggen wat er specifiek van hen wordt verwacht op het vlak van veiligheid. Veiligheid is overigens in het belang van alle medewerkers én in het belang van het bedrijf. In het kader van het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' maakten we enkele onthaalfilmpjes. Deze filmpjes tonen voor een aantal sectoren hoe de medewerkers veilig moeten

werken, wat zij wel moeten doen en wat zij zeker niet mogen doen. Bedrijfsleiders kunnen deze filmpjes aan de nieuwe medewerkers tonen als 'onthaalmoment' op hun eerste werkdag. Zo geeft de bedrijfsleider vanaf het eerste moment aan dat hij aan veiligheid veel belang hecht. Ook voor de nieuwkomer betekent het een veilige start. Deze beelden kunnen meteen ook de aanleiding zijn tot een gesprek over veiligheid in het algemeen en over specifieke veiligheidsmaatregelen bij het gebruik van machines. Binnenkort staan de filmpjes op de website van Boerenbond (www.boerenbond.be/arbeidsveiligheid) en worden ze aan de bedrijven beschikbaar gesteld. Boven-

staande foto's geven een impressie van 'the making of' van deze filmpjes. ■

- 1 Voor elke mogelijke gevaarsituatie filmden we hoe het niet mag en hoe het moet.
- 2 Chauffeur, kijk goed uit waar je rijdt! Voetganger, vermijd plaatsen met veel verkeer! Zien en gezien worden is van het grootste belang.
- 3 Om te beginnen maken we filmpjes voor 4 sectoren: glastuinbouw, groenten in de vollegrond, sierteelt en fruitteelt.
- 4 Op een draaidag kan het ook al eens fout lopen tijdens de opnames ...

IEDER BEDRIJF ZIJN PREVENTIEPLAN

In het kader van het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' wordt een beheersysteem uitgewerkt. Het is de bedoeling om de complexe wettelijke bepalingen van de reglementering van welzijn op het werk te vertalen naar een praktisch instrument dat de hele wetgeving omvat en waar iedere bedrijfsleider vlot zijn weg in vindt. – *Luc Van Dijck*

Iedere werknemer moet in een veilige omgeving kunnen werken. Vanuit deze optiek is het logisch dat ieder bedrijf onderworpen is aan de wetgeving op het welzijn op het werk. Of het nu gaat om één werknemer of over 100, elke tewerkgestelde heeft het recht op een veilige werkomgeving. De toepassing van deze wetgeving in de land- en tuinbouwsector is in het verleden wat aan de aandacht van de inspectie ontsnapt. Vandaag zijn er meer en meer tuinbouwbedrijven die werknemers in dienst hebben, bijvoorbeeld seizoenarbeiders. Bovendien is de tuinbouw door enkele ernstige ongevallen meer in het vizier gekomen. Omdat de overheid een groot deel van de gevolgen van de schade van tewerkstel-

ling op zich genomen heeft, heeft zij een goede reden om zo regelend op te treden inzake preventie. De aansprakelijkheid voor arbeidsongevallen wordt immers geregeld door een verplichte verzekering van de werkgever. De werknemer wordt altijd vergoed voor het geleden lichamelijk letsel en loonverlies en de werkgever is immuun tegen verdere aansprakelijkheid ('foutloze aansprakelijkheid'). Dit is een zeer gunstige regeling die de werkgever behoedt voor grote schadeclaims. Anderzijds is de beroepsziekte-aansprakelijkheid geregeld via de sociale zekerheid in het Fonds voor Beroepsziekten. Vandaar het belang en de preventieve controles op het vlak van een gezonde werkomgeving (lawaai, trillingen, heffen

en tillen, stof ...). De eventuele gevolgen (ziektedagen) van psychosociale belasting tenslotte worden geregeld via de klassieke ziekteverzekering. Een veilige werkomgeving loont op termijn ook voor de werkgever. Veiligheid betekent meer efficiëntie, werknemers die gezond blijven en zich goed voelen, minder productiestilstand en minder verlies. Veiligheid stemt niet alleen de werknemer en de werkgever gerust, maar ook de inspectie en de verzekerders ... Kortom: iedereen tevreden! De wetgeving omvat een geheel van bepalingen over de veiligheid, de gezondheid en het psychosociaal welzijn van de werknemers. Zij is gebundeld in de codex over het welzijn op het werk. Het is een

uitgebreid en zeer complex kluwen van regels die bovendien vooral geschreven zijn voor grote bedrijven. Hoe kunnen we deze ingewikkelde reglementering nu gemakkelijk toepasbaar maken op onze land- en tuinbouwbedrijven? Dat is de uitdaging voor het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw'.

Praktisch toepasbaar beheersysteem

"De uitwerking en implementatie van een praktisch beheersysteem om efficiënt de veiligheid in een bedrijf aan te pakken, is de belangrijkste pijler van dit project", legt preventieadviseur risicobeheersing Eric Van de Plas van Idewe (externe dienst voor preventie en bescherming op het werk) uit. "Ik heb de reglementering vertaald in een praktisch beheersysteem en herleid naar 24 hoofdstukken die alle

van toepassing op een landbouwbedrijf. Heel wat regels komen zelfs vreemd over, bijvoorbeeld de bepalingen over een evacuatieplan en een jaarlijkse evacuatieoefening of een brandbestrijdingsploeg ..."

Huiswerk

"Dit beheersysteem testen we nu uit op een aantal bedrijven. Om te beginnen moet er in ieder bedrijf iemand zijn die zich specifiek met veiligheid en preventie bezighoudt. Anders heeft deze aanpak geen zin. In een bedrijf met een paar werknemers zal dat meestal de bedrijfs-

.....
Veiligheid stemt niet alleen
werknemer en -gever gerust.
.....

De reglementering over welzijn op het werk is van toepassing op alle ondernemingen met werknemers.

opdrachten omvatten (organisatieaspecten, werknemer gerelateerde taken – gezondheidstoezicht, beheer van het materieel –, installaties en machines, materiaal, planten, sproeistoffen, meststoffen, werkplaatsfactoren, onderzoek ongevallen, risicoanalyse, preventieplan, eerste hulp en noodplan). Alles is keurig opgenomen in een werkfarde (computer of papier) met per module toelichting en werkdocumenten, gericht op de uitvoering van de noodzakelijke taken en registraties. Het beheersysteem omvat ook een audit waarbij we formuleren wat er op het bedrijf van toepassing is en welke acties nodig zijn. Want niet alle bepalingen zijn

leider zelf zijn. In een bedrijf met meer dan 20 personeelsleden moet deze opdracht worden gedelegeerd aan een personeelslid, die dan intern preventieadviseur wordt.

De ervaring leert dat het toch een dag tot 2 dagen duurt om ons 'huiswerk' te maken. Om nog sneller vooruit te gaan, voorzien we ook een opleiding zodat we meer bedrijfsleiders tegelijk kunnen bereiken. Dan kunnen we meer achtergrond en duiding geven. Het is de bedoeling dat zij dan ook al meteen een basiswerking opstarten en zelf beginnen met hun veiligheidsdossier in orde te brengen."

Meedenken naar een doel

"De wetgeving over welzijn op het werk is een risicogestuurd reglementering of een opdrachtenreglementering. Dat wil zeggen dat de codex voor welzijn op het werk weinig exacte regels kent, maar overwegend toewerkt naar een doel (de bevordering van de veiligheid) en probeert aan te zetten tot het voeren van een structureel en planmatig preventiebeleid op maat van de onderneming. Het is niet van 'in orde of niet in orde'. Je moet werken aan voortdurende verbetering. Hoe ga ik dit op mijn bedrijf toepassen? Dit laat een wat pragmatische benadering toe.

Een paar voorbeelden maken dat duidelijk. Er zijn bepalingen rond het onthaal, de begeleiding en de opleiding van werknemers. De details over wie dat doet, wat je precies doet, hoelang je dat doet ... moet je zelf bepalen. Je moet wat je doet ook kunnen aantonen. Zo moet je een document bijhouden waaruit blijkt dat een nieuwe werknemer begeleiding heeft gehad van een ervaren werknemer. Een ander voorbeeld is de machineveiligheid. Je moet reeds bij de aankoopprocedure van een nieuwe machine (arbeidsmiddel) rekening houden met de veiligheid. Je moet dat kunnen aantonen. Zo moet je reeds bij de bestelling vermelden aan welke veiligheidsvereisten de machine moet voldoen en welke documenten er bijgevoegd moeten worden met het oog op preventie. Je moet ook een 'indienststellingsverslag' kunnen voorleggen."

Preventieplan

In het beheersysteem is er ook een 'audit' voorzien. Die maakt een onderscheid tussen wat essentieel is, wat minder belangrijk is en wat niet van toepassing is. Het rapport geeft op die basis een prioriteit aan de punten die nog in orde gebracht moeten worden. Het sluitstuk is een preventieplan. "De toepassing van het beheersysteem is haalbaar voor wie met welzijn begaan is en er mee bezig is. Het komt erop aan de zaken die relevant zijn, naar best vermogen te doen. Je zal nooit met alles 100% in orde zijn, maar als je aan de inspectie kan aantonen dat je rond veiligheid en preventie werkt en vooruitgang maakt, dan ben je al een grote stap vooruit", besluit Eric Van de Plas. ■